

Communicatiestrategie afkoppelen Provincie Limburg

Beslisboom verantwoord afkoppelen: van ontwerp naar communicatie

Colofon

Rapporttitel: *Communicatiestrategie afkoppelen Provincie Limburg*

Datum: *2 december 2022*

Auteurs: *Gert Dekker (Ambient)*
Pui Mee Chan (Ambient)
Tobias Nootenboom (Ambient)
Anjo Travaille (Bovenkamers)

Contactgegevens: Ambient Advies B.V.
Lange Hagelstraat 30, 3581 BK Utrecht
Postbus 255, 3500 AG Utrecht
Telefoon: 06 41 34 40 11
Email: g.dekker@ambient.nl
Website: www.ambient.nl

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	2
2.	Uitgangspunten afkoppelen en gedrag	2
2.1	Afkoppelen: maatgevende situaties en belangrijkste actoren	2
2.2	Gedrag: capaciteit, gelegenheid en motivatie	3
3.	Actoranalyse.....	4
4.	Strategie en communicatiemiddelen	8
4.1	Algemene aspecten	8
4.2	Strategie per doelgroep	9
4.3	Middelen	10
	Bijlage 1 Processtappen in maatgevende situaties	12
	Bijlage 2 Actoren afkoppelen verhard oppervlak	14
	Bijlage 3: Illustratie en overzicht werkwijze actorenanalyse	15

1. Inleiding

In opdracht van het BROL werken de provincie Limburg, waterschap Limburg, gemeenten, Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) en Waterschapsbedrijf Limburg (WBL) aan een actualisatie van de Beslisboom verantwoord afkoppelen. Het inhoudelijke spoor (spoor 1) van de actualisatie is uitgevoerd door Deltares en levert een beslisboom en een bijbehorende voorkeurstabel voor afkoppelmaatregelen.

Op basis van de inhoudelijke uitwerking richt een tweede en derde spoor van het traject zich op:

- Het borgen van de beslisboom in de aanpak en werkwijzen (beleid, regelgeving en uitvoering) van overheden (spoor 2);
- De communicatie richting specifieke doelgroepen (spoor 3).

Het doel van het tweede en derde spoor is het bevorderen van het gebruik van de beslisboom. De resultaten van het tweede spoor zijn uitgewerkt in een aparte rapportage en advies borging: Borging Beslisboom verantwoord afkoppelen Provincie Limburg (Ambient, 2022). Het (concept) resultaat van het derde spoor is beschreven in deze rapportage en betreft een actorenanalyse en communicatiestrategie. Op basis van de communicatiestrategie zullen communicatieproducten worden ontwikkeld.

In dit adviesrapport zijn voor veelvoorkomende praktijk situaties en de belangrijkste overheden en initiatiefnemers analyses gemaakt van gewenst gedrag, motieven en belemmeringen. Op basis van deze actoranalyse zijn specifieke communicatiestrategieën en communicatieproducten uitgewerkt voor de zes belangrijkste doelgroepen.

2. Uitgangspunten afkoppelen en gedrag

Hieronder zijn de gehanteerde uitgangspunten toegelicht. Hierbij is een inschatting gemaakt van kansrijke situaties op het gebied van afkoppelen, de belangrijkste stakeholders en de manier waarop gedrag(en) gedragsverandering) tot stand komt.

2.1 Afkoppelen: maatgevende situaties en belangrijkste actoren

In lijn met het adviesrapport over het borgen in beleid en uitvoering van de beslisboom en bijbehorende voorkeurstabel gaan wij bij de actorenanalyse en communicatiestrategie uit van vijf maatgevende situaties. Dit zijn veelvoorkomende initiatieven in de praktijk met kansrijke mogelijkheden om afstromend regenwater van verhard oppervlak af te koppelen van de (gemengde) riolering. Het betreft:

1. Verbouwen of nieuwbouw individuele woning/bedrijfspan;
2. Afkoppelen gebouw/percelen bestaande bouw al dan niet bij aanleggen gescheiden riolering;
3. Herstructurering of transformatie bestaande straat/wijk (sloop & nieuwbouw zowel openbare als private ruimte);
4. Nieuwbouwwijk;
5. Inrichting openbare ruimte (zonder private ruimte).

Voor de vijf maatgevende situaties zijn alle processtappen, actoren en gedragingen geanalyseerd. In bijlage 1 zijn de processtappen van deze maatgevende situaties weergegeven.

Op basis van de analyse van de maatgevende situaties zijn de belangrijkste actoren afgeleid. Het betreft:

1. Beleidsmedewerker water / riolering of klimaatadaptatie (gemeente);
2. Projectleider omgevingsplan (gemeente);
3. Deelnemers vooroverleg initiatief / omgevingsvergunning;
4. Individuele inwoner / bedrijf (initiatiefnemer);
5. Woningcorporatie;
6. Projectontwikkelaar.

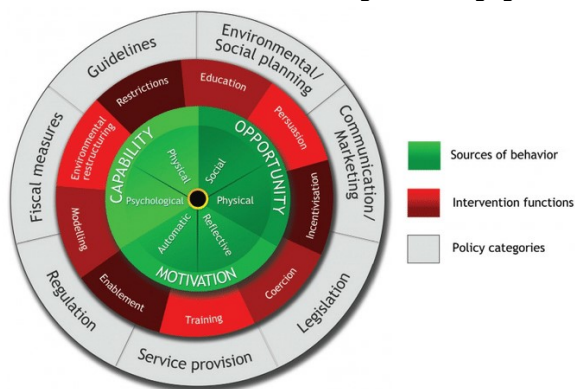
Dit zijn de belangrijkste zes actoren die gedeeltelijk ook andere doelgroepen representeren. Voor deze zes actoren is een communicatiestrategie uitgewerkt. Een volledig overzicht van alle verschillende actoren die in de praktijk betrokken (kunnen) zijn bij de toepassing van beslisboom en bijbehorende voorkeurstabel is opgenomen in bijlage 2.

2.2 Gedrag: capaciteit, gelegenheid en motivatie

Er zijn verschillende modellen die duiden hoe gedrag in elkaar zit. Een breed gedragen en veel toegepaste methode is de van het Behavioral Change Wheel (BCW) van S. Michie (2011). BCW gaat er vanuit dat drie factoren bepalen of mensen het gewenste gedrag uitvoeren. Als één van deze factoren ontbreekt, dan wordt het gewenste gedrag niet uitgevoerd. Het betreft:

1. *Capaciteit* Mensen moeten de juiste vaardigheden en kennis hebben, bijvoorbeeld de kennis van het bestaan van de beslisboom of de capaciteit om in een stressvolle periode toch aandacht te hebben voor de voorkeurstabel;
2. *Gelegenheid* Mensen moeten een gelegenheid hebben om het gedrag uit te voeren, het moet b.v. kunnen binnen bestaande wet en regelgeving en het moet technisch mogelijk zijn om een infiltratievoorziening aan te leggen;
3. *Motief* Mensen moeten gemotiveerd zijn om het gewenste gedrag uit te voeren, bijvoorbeeld omdat afkoppelen een goed gevoel geeft of omdat het moet van het management.

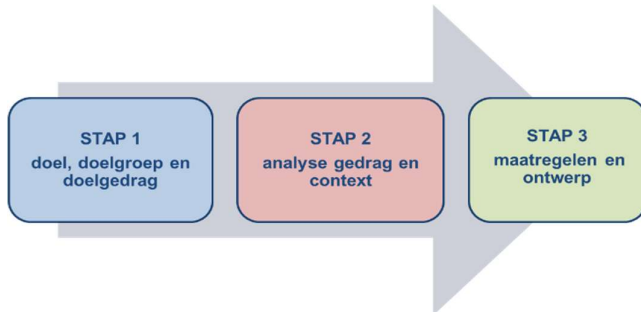
Voor het analyseren van gewenst gedrag en belemmeringen is gebruikgemaakt van het BCW. Tevens zijn mogelijke effectieve interventies tot stand gekomen met behulp van het BCW. Schematisch is het BCW in onderstaande figuur weergegeven.

Figuur 1: Behavioural Change Wheel (Michie, 2011)

3. Actoranalyse

Dit hoofdstuk beschrijft voor de vijf maatgevende situaties en de zes meest relevante actoren een actoranalyse. Hierbij is gebruik gemaakt van de aanpak voor het afleiden van effectieve gedragsinterventies. Voor het afleiden van effectieve gedragsinterventies is inzicht nodig in het doel, de doelgroep en het doelgedrag. Doelgedrag is het letterlijke gedrag wat gewenst is. Daarnaast is een goede analyse nodig van het gedrag en de omgeving, waarin het gedrag plaatsvindt. Schematisch is dit weergegeven in onderstaande figuur.

Figuur 2: Illustratie werkwijze doel, doelgroep en doelgedrag in relatie met de omgeving.

Het doel van de actorenanalyse is het bevorderen van het gebruik van de beslisboom en de bijbehorende voorkeurstabel. Hieronder is voor de diverse doelgroepen (zes belangrijkste actoren) het volgende inzichtelijk gemaakt:

- Beoogd gedrag van de desbetreffende actor in relatie tot de beslisboom en de voorkeurstabel;
- Belemmeringen die deze actor in de weg staan om het beoogde gedrag te vertonen;
- Mogelijke maatregelen om deze belemmeringen weg te nemen;
- (Communicatie)middelen die hier invulling aan kunnen geven.

Maatregelen moeten bijdragen aan het gewenste gedrag. Wat mensen vinden of waar mensen zich van bewustzijn zijn, is vaak een slechte voorspeller van gedrag. Daarom focussen we op het gedrag zelf. Door de belemmeringen in beeld te brengen, kan er gericht gekeken worden naar een geschikte strategie bij de desbetreffende actor. Daarbij kijken we naar capaciteit, gelegenheid en motivatie.

De samenvattende overzichten per doelgroep zijn opgenomen op de volgende bladzijden. In bijlage 3 is voor de maatgevende situatie 'Verbouwen of nieuwbouw individuele woning of bedrijfspand' onze werkwijze geïllustreerd en zijn van de geselecteerde stakeholders per processtap het beoogde gedrag, belemmering(en), maatregelen en communicatie-inzet/-middelen weergegeven.

Beleidsmedewerker water & riolering / klimaatadaptatie (gemeente)

Beoogd gedrag	Belemmering	Maatregel	Middel
<p>Inhoudelijk advies geven over toepassing spoorboekje en voorkeurstabel t.b.v.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omgevingsvisie • (wijziging) Omgevingsplan • Beleidsregels • Handboek Openbare ruimte • Aanbestedingsprocedure • Programma van Eisen Ontwerp • Exploitatieovereenkomst • Voorlichting burgers 	<ul style="list-style-type: none"> • Geen tijd/prioriteit • Niet weten hoe je de tekst/input bij betreffende borgingsinstrument moet formuleren (wat zijn passende teksten) • Niet weten dat je bij desbetreffende borgingsinstrument input kan leveren. • Niet weten dat voorbeeldtekst of voorbeeldontwerpen bestaan. • Product is al af (te laat) 	<ul style="list-style-type: none"> • Samenvatting / illustratie maken • Regio of manager informeert/benadrukt noodzaak en afspraken binnen regio • Voorbeeldteksten maken (verschilt per borgingsinstrument) • Tekst actief toezenden door leidinggevende / autoriteit 	<ul style="list-style-type: none"> • Illustratie / infographic samenvatting spoorboekje en voorkeurstabel (vakmensen) • Voorbeeldteksten water/riolering t.b.v. de verschillende borgingsinstrumenten • Gerichte mailing managers met advies borging en voorbeeldtekst • Gerichte mailing beleidsmedewerkers met advies borging en voorbeeldteksten • Agenderen in regio-overleggen • Vraagbak functie (Limburg breed)
<p>Het spoorboekje /voorkeurstabel als afwegingskader / beslisboom in het waterprogramma opnemen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Geen tijd/prioriteit • Weet niet dat het spoorboekje bestaat • Vindt het ingewikkeld 	<ul style="list-style-type: none"> • Regio of manager informeert/benadrukt noodzaak en afspraken binnen regio • Ondersteuning: gecoacht worden/sparren/hulp vragen in de regio • Samenvatting / voorbeeldteksten maken 	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeeldtekst voor programma water & riolering / klimaatadaptatie • Gerichte mailing beleidsmedewerkers met advies borging en voorbeeldtekst • Agenderen in regio-overleggen • Gerichte mailing managers met advies borging en voorbeeldtekst • Vraagbak functie (Limburg breed)

Projectleider omgevingsplan (gemeente)

Beoogd gedrag	Belemmering	Maatregel	Middel
<p>Opnemen algemene regels en specifieke voorschriften in het omgevingsplan</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Niet weten hoe de regelgeving te formuleren. • Niet duidelijk of regels bijten met andere disciplines, en daarmee terughoudendheid • Geen prioriteit/tijd • Omgevingsplan is al klaar 	<ul style="list-style-type: none"> • Bijeenbrengen voorbeelden en kennis. • Manager informeert over noodzaak en afspraken binnen regio • Meenemen bij eerstvolgende herziening 	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeeld regels voor verschillende aspecten en eisen (o.a. infiltreren, bergen, vertraagd afvoeren) • Regionale (kennis)bijeenkomsten • Gerichte mailing managers met advies borging en voorbeeldregels
<p>Wijzigen algemene regels en specifieke voorschriften in het omgevingsplan (als dit aan de orde is - hangt af van oorspronkelijke omgevingsplan en initiatief)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Niet weten hoe de regelgeving te formuleren. • Niet duidelijk of regels met andere disciplines, en daarmee terughoudendheid 	<p>zie bovenstaande rij</p>	<p>zie bovenstaande rij</p>

Deelnemer vooroverleg initiatief / omgevingsvergunning (gemeente)

Beoogd gedrag	Belemmering	Maatregel	Middel
Meegeven randvoorwaarden vanuit spoorboekje/voorkeurstabel aan initiatiefnemer	<ul style="list-style-type: none"> Niet weten dat het bestaat Randvoorwaarden zijn niet specifiek genoeg Geen tijd / prioriteit 	<ul style="list-style-type: none"> Maken factsheet of illustratie met specifieke randvoorwaarden (gemakkelijk maken) 	<ul style="list-style-type: none"> Illustratie / infographic samenvatting spoorboekje en voorkeurstabel via Waterklaar (?) (publieksversie).
Verleiden initiatiefnemer tot vooroverleg	<ul style="list-style-type: none"> Niet duidelijk dat vooroverleg nodig is / meerwaarde heeft 	<ul style="list-style-type: none"> Nut & noodzaak duidelijk maken bij eerste contact / loket. 	<ul style="list-style-type: none"> Flyer afkoppelen loket (via Waterklaar)
Helpende hand bieden hoe initiatiefnemer aan de randvw kan voldoen. (voorbeelden van maatregelen, werkwijze, leveranciers, deskundigen, wijzen op subsidie mogelijkheid)	<ul style="list-style-type: none"> Niet weten hoe je helpende hand kan bieden 	<ul style="list-style-type: none"> Uitbreiden taak-/functieomschrijving Ondersteunen met opleiding 	<ul style="list-style-type: none"> Steunpunt door afkoppelcoach (regio) Korte opleiding

Initiatiefnemer (individuele inwoners of bedrijf)

Beoogd gedrag	Belemmering	Maatregel	Middel
Checken of het initiatief vergunningsplichtig is	<ul style="list-style-type: none"> Niet weten dat er specifieke voorwaarden gelden voor afkoppelen Geen prioriteit/tijd 	<ul style="list-style-type: none"> Specifieke voorlichting geven over voorwaarden Randvoorwaarden meenemen in vooroverleg en opnemen in vergunningcheck 	<ul style="list-style-type: none"> Opnemen in publiekscampagne Waterklaar Doorwerking in website Waterklaar
Weten wat de randvoorwaarden zijn voor een vergunning	<ul style="list-style-type: none"> Niet weten dat er specifieke voorwaarden gelden voor afkoppelen Geen prioriteit/tijd 	<ul style="list-style-type: none"> Randvoorwaarden meenemen in vooroverleg en opnemen in vergunningcheck 	<ul style="list-style-type: none"> Doorwerking in website Waterklaar
Vergunning aanvragen conform randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> Niet weten wat de randvoorwaarden zijn Geen belang bij extra voorwaarden vanwege mogelijke meerkosten en doorlooptijd. 	<ul style="list-style-type: none"> Randvoorwaarden meenemen in vooroverleg en opnemen in vergunningcheck Bij vergunningscheck/vooroverleg er op wijzen dat specifieke regels gelden. 	
Uitvoeren/uit laten voeren conform randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> Vindt het ingewikkeld Vindt het te duur Toename overlast 	<ul style="list-style-type: none"> Factsheet maken met stappenplan Subsidie verstrekken Afkoppelcoach maakt afspraken met leveranciers/aannemers, om inwoners te ontzorgen Specifieke voorlichting geven 	<ul style="list-style-type: none"> Folder met voorwaarden, met verwijzingen naar materialen en aannemers Opnemen in publiekscampagne Waterklaar Doorwerking in website Waterklaar Inzet afkoppelcoaches als intermediair
Inbrengen mogelijkheden bij ontwerp om af te koppelen volgens spoorboekje en voorkeurstabel	<ul style="list-style-type: none"> Niet weten dat het spoorboekje en de voorkeurstabel bestaat 	<ul style="list-style-type: none"> Bewoners informeren over afkoppelen (nut/noodzaak) 	<ul style="list-style-type: none"> Opnemen in publiekscampagne Waterklaar Doorwerking in website Waterklaar

Woningcorporatie

Beoogd gedrag	Belemmering	Maatregel	Middel
Toepassing spoorboekje en voorkeurstabel opnemen in prestatieafspraken en er naar handelen	<ul style="list-style-type: none"> Niet weten wat de randvoorwaarden zijn Geen belang bij extra voorwaarden i.v.m. mogelijke meerkosten. 	<ul style="list-style-type: none"> Spoorboekje en voorkeurstabel koppelen aan klimaatadaptatie en agenderen in 3-hoeks-overleg (G-WC-Huurders) Koppelen aan bredere afspraken tussen gemeenten en corporaties 	<ul style="list-style-type: none"> Afspraken tussen gemeenten en corporaties over invulling prestatieafspraken Voorbeeld (prestatie)afspraken
Ontwerp maken (en vergunning aanvragen) conform randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> Niet weten wat de randvoorwaarden zijn Geen belang bij extra voorwaarden i.v.m. mogelijke meerkosten en doorlooptijd. 	<ul style="list-style-type: none"> Randvoorwaarden meenemen in vooroverleg en opnemen in vergunningcheck Bij vergunningscheck / vooroverleg er op wijzen dat specifieke regels gelden 	<ul style="list-style-type: none"> Folder / factsheet met voorwaarden
Uitvoeren/uit laten voeren conform randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> Vindt het ingewikkeld Vindt het te duur 	<ul style="list-style-type: none"> Specifieke voorlichting geven Factsheet maken met stappenplan / vwd Subsidie verstrekken 	<ul style="list-style-type: none"> Folder / factsheet met voorwaarden Opnemen in doelgroep communicatie (campagne) Waterklaar

Projectontwikkelaar

Beoogd gedrag	Belemmering	Maatregel	Middel
(laten) Ontwerpen conform aanbestedingsregels	<ul style="list-style-type: none"> Aanname dat aspecten afkoppelen niet worden gewaardeerd bij de gunning Regels ontnemen ruimte voor creativiteit en innovatie 	<ul style="list-style-type: none"> Eenduidige en duidelijke criteria voor beoordeling / gunning Criteria formuleren o.b.v. prestaties en doelen (ipv specifieke maatregelen) 	<ul style="list-style-type: none"> Voorbeeld eisen / puntensysteem aanbestedingen Factsheet met voorbeeldmaatregel die aansluiten bij aanbestedingseisen
Vergunning aanvragen conform randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> Niet weten wat de randvoorwaarden zijn Geen belang bij extra voorwaarden i.v.m. mogelijke meerkosten en doorlooptijd. 	<ul style="list-style-type: none"> Randvoorwaarden meenemen in vooroverleg en opnemen in vergunningcheck Bij vergunningscheck / vooroverleg er op wijzen dat specifieke regels gelden 	<ul style="list-style-type: none"> Folder / factsheet met voorwaarden en voorbeeldmaatregelen om aan eisen te voldoen.
Uitvoeren/uit laten voeren conform randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> Vindt het ingewikkeld Vindt het te duur 	<ul style="list-style-type: none"> Specifieke voorlichting geven Factsheet maken met stappenplan / vwd Subsidie verstrekken 	<ul style="list-style-type: none"> Folder / factsheet met voorwaarden en voorbeeldmaatregelen

4. Strategie en communicatiemiddelen

In hoofdstuk 3 hebben we per doelgroep (de zes actoren) gekeken welk gedrag gewenst is, welke belemmeringen er zijn en welke maatregelen bij kunnen dragen aan het gewenste gedrag. In hoofdstuk 4 vertalen we deze analyse naar een samenhangende strategie.

4.1 Algemene aspecten

Makkelijk en logisch

Uit gedragsonderzoek blijkt dat het makkelijk en logisch maken van het gewenste gedrag eigenlijk altijd goed werkt. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het aanreiken van voorbeeld teksten die beleidsmakers kunnen gebruiken, standaardisering van werkwijzen op het gebied van afkoppelen (inclusief gebruik beslisboom) of heldere criteria voor projectontwikkelaars waar ze op worden beoordeeld. In het verlengde hiervan helpt het om belemmeringen weg te halen voor het gewenste gedrag. Bijvoorbeeld op het gebied van beschikbaarheid van de beslisboom voor de actoren in een toegankelijke vorm.

Verandermomenten

Veel gedrag is gewoontegedrag en verloopt min of meer automatisch. Argumenten en het delen van kennis zoals de beslisboom en bijbehorende voorkeurstabel werken dan niet omdat er geen specifieke aandacht voor is. Het is daarom belangrijk om verandermomenten te benutten. Dat zijn momenten die zich vanzelf voordoen of gecreëerd kunnen worden. Hierbij heeft de doelgroep extra aandacht voor de inhoud. Bijvoorbeeld voor een projectleider bij de start van een opdracht voor een nieuw plantraject, voor beleidsmedewerkers bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet of voor initiatiefnemers bij de check of het voorgenomen project vergunningplichtig is (of er andere voorwaarden gelden). Dit zijn momenten waarop het delen van specifieke kennis en informatie voldoende aandacht krijgt van de doelgroep.

Capaciteit, gelegenheid en motief

Door specifiek te kijken naar capaciteit, gelegenheid en motieven kan worden ingespeeld op de afzonderlijke situaties en specifieke belemmeringen. Als er belemmeringen zijn die te maken hebben met 'angst' voor eventuele gevolgen ('Past dit wel in het beleid van de gemeente?' 'Past dit wel bij mijn taak?' of 'Krijg ik meer water in mijn kruipruimte als ik ga afkoppelen?'), dan kan het geven van rugdekking en garanties helpen. Als mensen gemotiveerd worden door nut en noodzaak dan is uitleg over het waarom van het afkoppelen zinvol. Soms is het benadrukken van een persoonlijk belang een goede oplossing. Bijvoorbeeld als de gemeente een projectontwikkelaar wil aanzetten om geen nieuwe aansluitingen te maken op het riool door dit criterium mee te nemen in de gunning bij aanbestedingen.

4.2 Strategie per doelgroep

Deze paragraaf wordt aangevuld mede op basis van de opbrengsten van de regiobijeenkomsten in de eerste helft van november.

Beleidsmedewerker water en riolering

De beleidsmedewerker water en riolering van gemeenten moet vooral advies geven over toepassing van de beslisboom en bijbehorende voorkeurstabel bij o.a. omgevingsvisie, het omgevingsplan, de omgevingsvergunning (en omgevingstafel), aanbestedingsprocedures en contact met burgers. De belangrijkste belemmeringen liggen in beschikbare tijd, het niet weten dat er een beslisboom is en als het wel bekend is, niet direct weten hoe dat toegepast moet worden in specifieke situaties. Als een beleidsmedewerker het niet zo belangrijk vindt of er geen directe aanleiding is, dan blijft het liggen.

Effectieve oplossingen voor de beleidsmedewerker zijn: Een toegankelijke en inhoudelijke samenvatting en/of voorbeeld teksten maken (makkelijk maken), via het management de noodzaak van afkoppelen en het gebruik van de beslisboom en bijbehorende voorkeurstabel benadrukken (legitimeren). Daarnaast zijn heldere werkinstructies en een vraagbaak belangrijk over de juiste toepassing. Specifieke en toegankelijke informatie voor initiatiefnemers kunnen de beleidsmedewerker helpen om initiatiefnemers voor te lichten. Wij denken dat het verstandig is om een serie bijeenkomsten voor de beleidsmedewerkers water en riolering te organiseren (eventueel in combinatie met de reguliere regio-overleggen), om de communicatiemiddelen bekend te maken, over te dragen en de medewerkers te ondersteunen bij hun rol om de collega's op de juiste manier te informeren en mee te krijgen.

Projectleider omgevingsplan (gemeente)

De projectleider omgevingsplan van gemeenten zal algemene regels en voorschriften moeten opnemen in het (nieuwe) omgevingsplan. De belangrijkste belemmeringen liggen in beschikbare tijd, het niet weten dat er een beslisboom is en als het wel bekend is, niet direct weten hoe dat kan doorwerken in regels in het omgevingsplan.

Effectieve oplossingen voor de projectleider zijn: Gerichte informatie en kennisdelen (makkelijk maken door o.a. voorbeeldteksten), via het management de noodzaak van afkoppelen en het gebruik van de beslisboom en bijbehorende voorkeurstabel benadrukken (legitimeren).

Deelnemers vooroverleg omgevingsvergunning (gemeente)

Deelnemers van gemeenten aan een vooroverleg of omgevingstafel voor een omgevingsvergunning zullen de randvoorwaarden voor het initiatief die voortkomen uit de beslisboom en bijbehorende voorkeurstabel naar voren moeten brengen in het overleg met de initiatiefnemer. Ook kunnen zij initiatiefnemers verleiden tot het nemen van de juiste maatregelen en daarbij de helpende hand bieden. De belangrijkste belemmeringen liggen in beschikbare tijd, het niet weten dat er een beslisboom is en als het wel bekend is, niet direct weten hoe dat kan doorwerken in de randvoorwaarden voor het initiatief (en hoe een helpende hand te bieden).

Effectieve oplossingen voor de deelnemers zijn: Gerichte en toegankelijke informatie over specifieke randvoorwaarden (makkelijk maken) en ondersteuning eventueel in de vorm van een training.

Initiatiefnemer (individuele inwoners of bedrijf)

Initiatiefnemers van individuele bouwprojecten zullen bij het ontwerp, de inrichting en de uitvoering van het project moeten voldoen aan de randvoorwaarden, regels en voorschriften van de gemeente die voortkomen uit de beslisboom en bijbehorende voorkeurstabel. De belangrijkste belemmeringen liggen in het niet weten dat er specifieke randvoorwaarden, regels en voorschriften zijn die consequenties hebben voor het initiatief. Daarnaast kan een rol spelen dat er

consequenties zijn voor het ontwerp en de inrichting (het wordt mogelijk ingewikkelder en duurder).

Effectieve oplossingen voor initiatiefnemers zijn: Gerichte en toegankelijke informatie over specifieke randvoorwaarden, regels en voorschriften (makkelijk maken) en ondersteuning bieden in de vorm van subsidie en advies.

Woningcorporatie

Woningcorporaties zullen bij het ontwerp, de inrichting en de uitvoering van nieuwbouwprojecten, renovaties en herstructureringen moeten voldoen aan de randvoorwaarden, regels en voorschriften van de gemeente die voortkomen uit de beslisboom en bijbehorende voorkeurstabel. De belangrijkste belemmeringen voor woningcorporaties liggen in het niet weten dat er specifieke randvoorwaarden, regels en voorschriften zijn die consequenties hebben voor het project.

Daarnaast kan een rol spelen dat er consequenties zijn voor het ontwerp en de inrichting (het wordt mogelijk ingewikkelder en duurder).

Effectieve oplossingen voor woningcorporaties zijn: Gerichte en toegankelijke informatie over specifieke randvoorwaarden, regels en voorschriften (makkelijk maken), het opnemen van het toepassen van randvoorwaarden en regels in de prestatieafspraken tussen gemeenten, woningcorporaties en huurders en ondersteuning bieden in de vorm van subsidie en advies. Een (bestuurlijke) bijeenkomst kan een vorm zijn om de dialoog met corporaties te starten en de communicatiemiddelen over te brengen.

Projectontwikkelaar

Projectontwikkelaars zullen bij het ontwerp, de inrichting en de uitvoering van nieuwbouwprojecten, renovaties en herstructureringen moeten voldoen aan de randvoorwaarden, (aanbestedings)regels en voorschriften van de gemeente die voortkomen uit de beslisboom en bijbehorende voorkeurstabel. De belangrijkste belemmeringen voor projectontwikkelaars liggen in het niet weten dat er specifieke randvoorwaarden, (aanbestedings)regels en voorschriften zijn die consequenties hebben voor het project. Daarnaast kan een rol spelen dat er consequenties zijn voor het ontwerp en de inrichting (het wordt mogelijk ingewikkelder en duurder).

Effectieve oplossingen voor projectontwikkelaars zijn: Gerichte en toegankelijke informatie over specifieke randvoorwaarden, regels en voorschriften met daarbij de vertaling naar voorbeeldmaatregelen waarmee aan de voorwaarden kan worden voldaan (makkelijk maken).

4.3 Middelen

Deze paragraaf wordt aangevuld mede op basis van de opbrengsten van de regiobijeenkomsten in de eerste helft van november. Het onderstaande eerste voorstel van de projectgroep wordt getoetst en zonodig aangescherpt / aangevuld (binnen de kaders van budget en planning) tijdens de regiobijeenkomsten.

Op basis van de overzichtstabel in de actorenanalyse van hoofdstuk 3 is in de projectgroep een eerste selectie gemaakt van maatregelen en communicatiemiddelen. Vanuit de vraag: Welke maatregelen en middelen zijn op dit moment het meest kansrijk (combinatie van effectief en praktisch uitvoerbaar) komt de projectgroep tot de volgende prioritering:

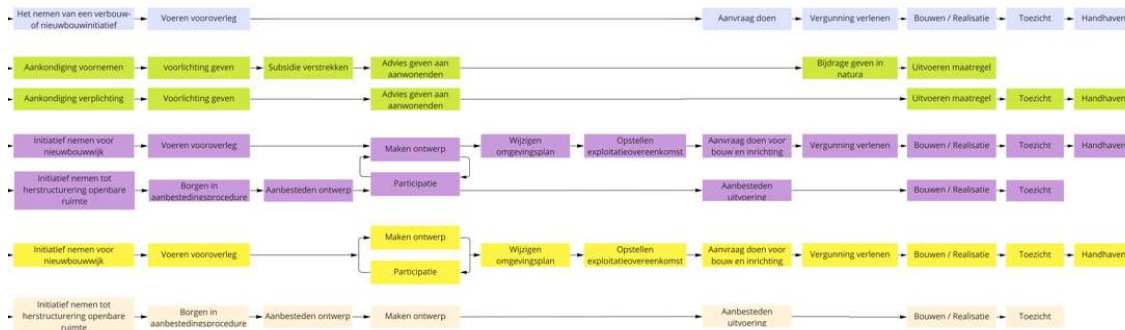
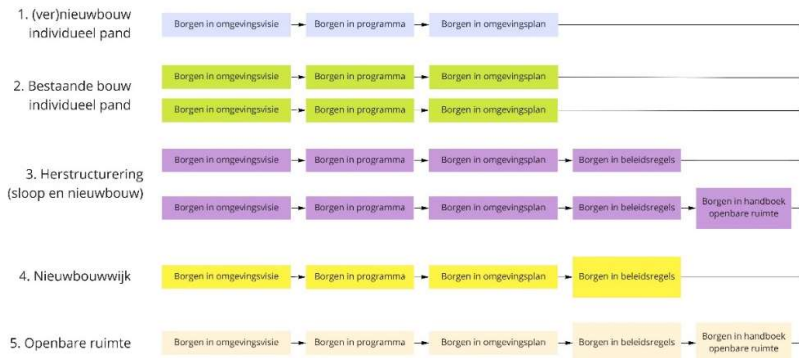
- *Voorbeeldteksten voor diverse instrumenten*

In het advies borging zijn al verschillende voorbeeldteksten opgenomen t.a.v. de doorwerking van de beslisboom en bijbehorende voorkeurstabel voor de gemeentelijke omgevingsvisie, programma en omgevingsplan. In aanvulling daarop kunnen voorbeeldteksten worden uitgewerkt voor o.a. het handboek Openbare ruimte, aanbestedingsprocedure, programma van eisen ontwerp.

- *Infographic / illustratie voor professional (o.a. beleidsmedewerker water en riolering, ontwerper)*
De inhoud van de Deltares producten (rapport toelichting beslisboom verantwoord afkoppelen en voorkeurstabel maatregelen) kan worden samengevat en geïllustreerd in een overkoepelende infographic. Deze infographic is gericht op de directe gebruikers (professionals) van de beslisboom en voorkeurstabel.
- *Standaard presentatie voor beleidsmedewerker water en riolering / klimaatadaptatie*
De inhoud van de Deltares producten (rapport toelichting beslisboom verantwoord afkoppelen en voorkeurstabel maatregelen) en het advies borging worden samengevat en geïllustreerd in een overkoepelende standaard presentatie. Deze presentatie kan door de beleidsmedewerkers water en riolering / klimaatadaptatie worden gebruikt om de collega's binnen de gemeentelijke organisatie te informeren over de resultaten van het traject en de benodigde (interne) acties en besluiten t.a.v. borging in beleid en uitvoering.
- *Infographic / illustratie voor initiatiefnemer (o.a. individuele inwoner en bedrijf)*
De beslisboom en bijbehorende voorkeurstabel maatregelen kan worden vertaald naar een toegankelijke infographic met duidelijke tips en verwijzingen gericht op initiatiefnemers van bouwprojecten.
- *Doorwerking in publiekscampagne Waterklaar*
De inhoud van de beslisboom en voorkeurstabel met name t.a.v. het verwerken van het afgekoppelde regenwater werkt door in toekomstige publiekscampagnes. Hier zal een advies voor worden uitgewerkt.
- *Doorwerking in website Waterklaar*
De inhoud van de beslisboom en voorkeurstabel met name t.a.v. het verwerken van het afgekoppelde regenwater werkt door basisinformatie op de website Waterklaar. Hier zal een advies voor worden uitgewerkt, rekening houdend met de regionale verschillen.
- *Doorwerking in portaal Water in Limburg*
De relevante basisinformatie van het traject actualiseren voorkeurstabel afkoppelen (3 sporen) zal doorwerking in het portaal Water in Limburg. Hier zal een advies voor worden uitgewerkt.

Bijlage 1 Processtappen in maatgevende situaties

Maatgevende situaties

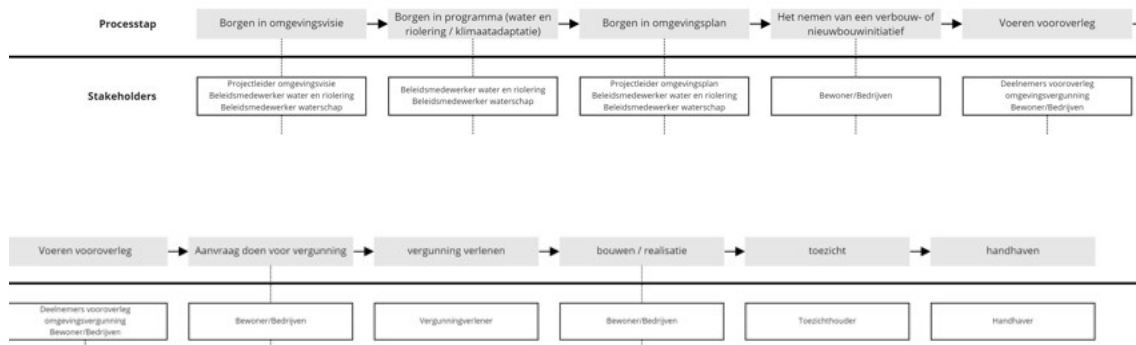

Figuur 3 Processtappen maatgevende situaties

Voor elk van de processtappen is in beeld gebracht welke actoren bij de desbetreffende stap een rol spelen. Met andere woorden: Wie doet wat op welk moment bij een specifieke maatgevende situatie (van beleid naar initiatief tot uitvoering). Het gaat hierbij zowel om het nemen van het initiatief, het formuleren van het beleid en de inzet van instrumenten, de uitvoering en het toezicht en handhaving daarop. Per maatgevende situatie zijn borgingsinstrumenten aan de processtappen gekoppeld (indien van toepassing). Figuur 2 geeft voor de maatgevende situatie 'Verbouwen of nieuwbouw individuele woning of bedrijfspand' aan welke actoren bij elk van de processtappen zijn betrokken.

Situatie:

1. Verbouwen of nieuwbouw individuele woning of bedrijfspand.

Figuur 4 Betrokken stakeholders bij maatgevende situatie verbouw/nieuwbouw individueel pand/bedrijf

Bijlage 2 Actoren afkoppelen verhard oppervlak

Gemeenten	Private partijen
College van B&W / Wethouder	<i>Woningen</i>
Gemeenteraad	vastgoedeigenaar (= bewoners of private verhuurder)
management	bewoners (=eigenaar of huurder)
beleidsmedewerker klimaatadaptatie / duurzaamheid	woningcorporaties (=eigenaar)
beleidsmedewerker water en Riolering	<i>Bedrijven</i>
beleidsmedewerker beheer openbare ruimte	parkbeheerders bedrijventerrein
beleidsmedewerker ruimtelijke ordening	ondernemersvereniging bedrijventerrein
beleidsmedewerker wonen	vastgoedeigenaar bedrijventerrein (= gebruiker of private verhuurder)
beleidsmedewerker economie	individuele bedrijven op bedrijventerreinen (=eigenaar of gebruiker)
beleidsmedewerker sport	overige eigenaar bedrijven (niet op bedrijventerrein = gebruiker of private verhuurder)
adviseur grondzaken	overige bedrijven (niet op bedrijventerrein/ = eigenaar of gebruiker)
projectleider omgevingsvisie	<i>Maatschappelijke organisaties</i>
projectleider omgevingsplan	scholen (=gebruiker schoolgebouw en -plein)
medewerker communicatie	sportvereniging (=gebruiker sportterrein)
juridisch medewerker / planjurist	<i>Bouwketen</i>
team VTH	ontwerpers
adviseur financiën / controller	projectontwikkelaars
adviseur financiën en adviseur belastingen	bouwbedrijven / aannemers
regionale omgevingsdiensten	
	Intermediairs
Waterschap Limburg	tuincentra
Dagelijks bestuur	wijkverenigingen
Algemeen bestuur	cultuurcentra
management	bibliotheken
cluster kaders en ontwikkeling (= beleid)	hoveniers
cluster programmering, planning en financiën	loodgieters
cluster areaalbeheer	woningcorporaties
cluster strategie en communicatie	scholen
cluster mens en organisatie	sportverenigingen
cluster vergunningverlening en handhaving	
Provincie Limburg	
College van Gedeputeerde Staten	
Provinciale Staten	
management	
cluster financiën	
cluster subsidies	
cluster natuur en water	
cluster ruimte	
cluster wonen en leefomgeving	
cluster VTH	
projectgroep omgevingswet	
cluster AJZ	
cluster strategie en communicatie	

